

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52-31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Kath. Tanítók Háza Pozsonyban.

A magyar tanítóság sok keserű tapasztalat után megértette végre, hogy sorsának intézésében és érdekeinek előbbrevitelében a legnagyobb erőt önmagában kell keresnie. Ennek megértésére és átérésére a tanítóságot az vezette, hogy egy társadalmi osztály sem részesült oly mostoha elbánásban, mint a tanítóság. A hosszú, évtizedes nyomasztó helyzetnek kettős következménye volt, amely most már örvendetesen érezteti hatását. Az egyik eredménye a mult szenvedéseink az, hogy a tanítóság önsorsát illetőleg a tettek útjára lépett. Érti hivatásának nagy fontosságát és azt a missziót, amelyet a vallásos és hazafias nevelésben, a modern kor megkívánta műveltség terjesztésben, a fejlődésben és átalakulásban levő társadalmi életben, valamint kulturális és közhasznú munkásságának minden térerre való igénybevételében betöltenie kell. Ezzel szemben azonban kívánja most már azt is, hogy egész erejét a lerokkadásig igénybevevő tevékenységért méltó és nagyon is megérdemelt anyagi helyzetbe jusson. A másik üdvös hatása a szenvedett sérelmeknek az, hogy annak belátására jutottunk, hogy nekünk magunknak is cselekednünk kell, az alkotás terére kell lépnünk és önszeggel, önmagunknak megadóztatásával oly intézményeket kell létesítenünk, amelyekkel helyzetünkön javíthatunk, életünk nehézségein könnyíthetünk és gondjainkat apaszthatjuk. Több ily intézménye van már a magyar tanítóságnak és fölülte kívánatos, hogy mindegyik virágozzék és elérje célját. De legyen az is a meggyőződésünk, hogy a támogatásban nekünk kell az elsőnek lennünk, hiszen intézményeink a mi érdekeinket szolgálják.

A tanítóság ezen intézményei közül az első helyen a tanító-gyermekek részére emelt *Tanító Háza* állanak. Hogy mennyire segítségére vannak ezek a tanítósülőknek, mutatja az, hogy évről-évre új Tanító Házaikat nyitnak és egy pár év múlva alig lesz nagyobb kulturális központ, ahol a tanítóságnak ilyen otthona ne volna. És ez így nagyon helyes és dícséretes is. Minden erőnk-

ből, a legnagyobb áldozatokkal azon kell lennünk, hogy a tanítók gyermekei iskoláztassanak. Hadd legyen minél több tanítósarj a különböző pályakon, ennek jó visszahatása a tanítóságra nem fog elmaradni. Azután, panaszokat hallunk, hogy a tanítók leányait a képzőkbe való felvétel-nél mellőzik. Hát ha itt is mellőzik gyermekeinket, mi lesz akkor másutt. Valóban, a *Tanítók Háza*ink ügyét legelsőbbben kellene támogatnunk és azok létesítését mindennemű hozzájárulásunkkal lehetővé tennünk. Mert hiszen saját véreinkről, édes övéinkről, azok jövőjéről van itt szó. Gyermekeinkben élünk holtunk után is. Az ő boldogságuk életünk feladata és leghőbb vágya. Ezt a nagy célt tartotta szeme előtt a Pozsonyvidéki r. k. Népinevelők Egyesülete is, amikor az *Esztergom* főegyházmegye területén működő r. kath. tanítók gyermekei részére *Pozsonyban*, a közel jövőben egyetemmel bíró városban, Kath. Tanítók Házának létesítését elhatározta. Tudtunkkal Vácott a Szent József tanítók internátusa, Kalocsán a Kath. Tanítók Háza már fennállanak és több egyházmegyében a szervezés munkája folyik ilyenek létesítésére. Szándékunk tehát hasonlóan szép arra, hogy a főegyházmegye r. kath. tanítósága, az egyházi tanfériak és egyháznagyok, valamint kath. tanítóságunk minden barátja azt lelkesen felkarolja és megvalósításához segítse. A kezdeményező egyesület meleg felhívásban fordult a főegyházmegye tanítóságához azzal a kéréssel, hogy az ügyet tanítógyűléseiken foglalkozzanak és a közelgő téli évadot az alapgyűjtésre felhasználják. A felhívást alább mi is örömmel közöljük.

Főtisztelendő esperes-tanfelügyelő Úr!

A Pozsonyvidéki r. k. Népinevelők Egyesülete folyó évi június hóban megtartott évi rendes közgyűlése tekintettel arra, hogy Pozsony városának a közel jövőben tudomány-egyeteme lesz; figyelembe véve továbbá azon kedvező körülményt, hogy Pozsonynak mindenfokú középiskolája és szakintézete (mint tanítóképző, felsőbb kereskedelmi, fémipari stb. iskolája) van; számot vetve mindazon előnnyel, melyet Pozsony, mint hazánk második kulturvárosa műveltségével, elragadó, egészséges vidékével az ifjúságnak nyújt; nagy lelkesedéssel elhatározta

hogy Pozsonyban az Esztergom főegyházmegyében működő rom. kath. tanítók tñai részere *Kath. Tanítók Háza*t létesít.

Ezen életre való eszme megvalósításának nagy fontosságát állítjuk főegyházmegyénk kath. tanítósága elé. Azon körülmény, hogy a tanítók gyermekei részere immár az ország számos helyen életbe léptetett internátusok szükségessége a magyar tanítóság köztudatában él és azok szervezésével önmaga legsajátosabb érdekét szolgálja, felment az alól, hogy a jelzett intézmény létesítésének föltetlen szükségességét terjedelmesen indokoljuk. A magyar tanítóság, különösen pedig annak hitfelekezeti része, nincs azon szerencsés anyagi helyzetben, hogy gyermekeiről vagyongyűjtéssel gondoskodhatnék, sőt örülnie kell, ha részükre oly életpályát biztosít, amelyen jövő boldogulásukat megtalálják. Minden családapának az a legfőbb és legtermészetesebb gondja, hogy övéinek jövőjét biztosítottak tudja. Ez a tudat megédesíti életet és nyugalmassa teszi aggságát. A mai viszonyok között pedig ezt elérni fölttte nehéz, mert a gyermeknevelés, különösen a vidéki szülőkre, szinte elviselhetetlen terheket ró. Ennek pedig a kikerülhetetlen következménye az, hogy a tanító-gyermekek olyan életpályákra kényszerítettek, amelyeknél jobbakra nevelésüknel és atyjuk tanítói állásánál fogva érdemesek volnának. Bizony sok tehetséges tanítósarj nem érvenyesülhet szülei élelten anyagi körülményei folytán.

Minden sajnálatos bajon a *Tanító Háza*k vannak hivatva segíteni. Azért teljes tisztelettel fordulunk Főbiztelnendőséged útján főegyházmegyénk tanítótestületéhez, hogy a Pozsonyban létesítendő *Kath. Tanítók Háza* eszméjét és annak mielőbbi megvalósítását magukéva tegyék. Hiszen elsősorban a mi kötelességünk, hogy önmagunk ügyében mi munkálkodjunk és tehetségünkhöz képest áldozzunk is, mert övéink nevelése érdekében hozott minden áldozat, legyen az akár munkabébi, akár pedig adakozás, a legjobb befektetés. És erős abbéli reményünk, hogy illetékes egyházi nagyjaink is az eszme realizálásában velünk lesznek és egész főegyházmegyénk büszkén fog tekinteni a Pozsonyban létesített *Kath. Tanítók Háza*ra. Kérjük azért Főbiztelnendőségedet, hogy az öszel megtartandó tanítóegyesületi gyűlések tárgysorozatába a *Tanító Háza* ügyét fölvenni sziveskedjék és ezen célra külön bizottságot alakítsanak, amely egyesületük *Körével* érintkezik és a mozgalmat a felszinen tartja. A bizottság megállapítana egyszersmind azon módokat is, amelyek szerint az alapgyűjtés megindíthatnék. Különösen kiemeljük, hogy a közelgő téli idaszakot, mint amely társas összejövetelekre a legalkalmasabb, használják fel. Ha egyesületük az öszli közgyűlést már megtartotta volna, akkor kérjük jelen felhívasunkat egyenesen a *Körökhöz* juttatni. Az alapgyűjtés különböző módjai annyira ismeretesek már, hogy azokat tárgyalni fölösleges volna. A fő a lelkesedés, mert ez táplálja az akaratot és ennek gyümölese a tett. Sok igazság van azon életelvben, hogy Isten gondviselése után, sorsunk önmagunk kezében van. Eljünk és cselekedjünk tehát ennek értelmében.

A Pozsonyvidéki r. k. Népinevelők Egyesülete a jövő tavasszal fog az alapgyűjtés kérdésében követendő egyöntetű eljárásban megállapodni, amit annak idején közölni fogunk, de addig is ne vesztegéljünk, hanem legyünk tevékenyek, hogy nagy és nemes célunkat mielőbb elérjük.

Az Esztergom főegyházmegye tanítósága által léte-

sítendő *Kath. Tanítók Háza* ügyében minden felvilágosításért Mihalicska János főtanítóhoz (Pozsony) tessék fordulni. A gyűjtéseket pedig Uxa László pozsonyi tanító (Pozsony, Szeplak-utca 23.) kezeli. Legyen Isten áldása munkánkon! Pozsony, 1912. október hó 6-án. Zandt Ödön s. k., prelátus-kanonok, egys. elnök, Zelliger Arnold s. k. egys. jegyző.

A nyolcosztályú népiskola.

Irta: Rizner János.

Tény az, hogy a mai népiskola nem tud mindenben megfelelni azoknak a kívánalmaknak, amelyek a továbbhaladásra is sarkalják őt. Nevezetesen: nem kielégítő az a tudás, amit az életre nyújtani képes, mert hiányzik belőle az életteli összekötő kapocs, miért is csak kis értékű ismerethalmazza lesz, de anélkül, hogy a megelhetés utait elviselhetőbbé tenné tulajdonosának; de nem kielégítő az a nevelés sem, melyért a tudást nyújtani törekszik. Ezeket a hiányokat megszüntetendő, fölvetették a nyolcosztályú népiskola eszméjét és ezt abban a reményben tették, hogy a felsőbb két osztály pótolni fogja azokat a hiányokat, melyeket manap már mindenki elismer és hogy az azokban művelődő gyermek fejlettebb szervezetenél fogva jobban elbirja a tágabb-körü ismeretek halmazát és ezzel a szellemi megterhelhetést. Ideális az eszme, igaz, de épen ez is a hibája, mert csak ideál marad, sőt a kivitelben zavarosabbá teszi a népoktatás munkáját anélkül, hogy a bajokat orvosolná. Talán a városi népiskoláknál lenne létjogosultsága, de csak akkor, ha az ismétlő iskolát lenne hivatva pótolni, de falun, hol az iskolák 60—70%-a 1—2 tanítós osztatlan iskola, nem lenne életképes már csak azért sem, mert itt más igények vannak, melyek más szükségletet kívánnak. A mai iskolai rendszernek két fő-hibája van, amiből a többi hibák automatikusan fejlődnek ki. Ezek egyike a rendetlen beiskolázás, másika a cél nélkül való tanítás. Ha e kettőt meg lehetne szüntetni, a legtöbb baj megszűnne magától és legfeljebb az ismeretnyújtás technikai kiviteléről eshetnék szó, de a rendetlen beiskolázás addig, míg az iskolaszékek és előjáróságokra van utalva a beiskolázás keresztülvitele, meg nem szűnik, sőt nem is javul, mert a nép fiaiban a régi tradíciók szilte velelmény leveszi az iskoláról a szükségesség jelvényét s mint ki nem küszöbölhető rosszat tekintik. A rossz beiskolázáshoz fűződik még a még rosszabb iskolalátogatás is, ami megöloje az eredménynek, munkaszaporítója a tanítónak és életre kiható kára az iskolából kikerülő generációnak. Ezen a nyolcosztályú népiskola nem segít, sőt a tanító nagyobb elfoglaltsága kizárja még azt is, hogy az elmaradottak hiányos ismereteit újabb kísérletekkel kiegészítse és a rendetlen iskolabjárás szülte hézagokat valahogy kitöltse, mint azt manap tesszük. Mégis, ha valahogyan a jó beiskolázás és a jó iskolalátogatás biztosítva lenne is, az osztatlan iskola tanítója — már az osztatlan iskola szervezete folytán sem — érné utól az osztott iskola tanítóját, mert amíg az osztott iskola egy-egy osztályára 4—5 óra esik, addig az osztatlan iskolánál csak 1/2 óra eshetik, sőt a hat osztály fegyelmzése és az egyes osztályoknak a csendes foglalkozásokra való előkészítése ezt a fél órát is megrabolja 5—10 perccel. Következésképen igazság az is, hogy az osztatlan iskola tanítója sokkal nehezebb és több

munkát végez, mint az osztott iskolaé és az osztatlan iskola csekélyebb eredménye is csak fokozottabb munkatöbblettel biztosítható. Ezen kellene segíteni! Azt kellene megteremteni, hogy az osztatlan iskola is osztottá váljék, de olyanformán, hogy azzal a rossz iskolalátogatás is megszűnjék, mi az eredményt 100%-kal javítaná.

Barabás Istváné az érdem, aki ezt az eszmét legelőször vetette szőnyegre olyan formában, hogy azzal a rossz iskolalátogatás is megszűnjék s hogy a népiskolai intézmény bizonyos fokozatokat állítson föl, melyek egy szerves egészet képezzenek.

Elsősorban is megfigyelte Barabás azt, hogy a hiányos iskolalátogatás melyik korosztálynál melyik időszakban áll be és e megfigyelés eredményeképpen megállapította, hogy a téli hideg hónapokban (december, január, február, március) a 6—8 évesek maradoznak el különböző okokból, de mégis mindig a nagy hideg következtében; ellenben a 9—11 évesek az őszi és tavaszi hónapokban látogatják rendetlenül az iskolát, de ezek már nem a rossz idő, hanem a szorgos munka következtében, mert ősszel és tavasszal a mezei munkáknál ezeknek már a szülők hasznukat veszik. Ebből kifolyólag az iskolabárást úgy állapítaná meg, hogy azok a korosztályú gyermekek, akik egy bizonyos időszakban így is, úgy is rendetlenül látogatják az iskolát, fölmentessenek az iskolabárástól. Következésképpen szeptember, október, november, április, május hónapokban csak a 6—8 évesek (1—3. osztály) járnának iskolába, míg november, december, január, február, március hónapokban a 9—11 évesek látogatnák az iskolát, természetesen megfelelő órarend és tanidő keretében. Itt már okszerű lenne az egyfolytában való tanítást érvényesíteni, mert a napi tanítási idő 4 óra lenne. Ha az egyes csoportok tanidejét óraszámra számítjuk ki, látjuk, hogy egy-egy csoport 4¹/₂ hónapig járna iskolába, mi kitenne 360 tanórát s ebből egy osztályra 120 óra esnék. Igaz, hogy a mai rendszerrel egy osztályra 133 óra esik, de ebből levonásba jönnek azok az órák, melyek a rendetlen iskolalátogatási időre esnek, mert azokon rendes tanításról szó úgy sem lehet. A szabadon maradt délutánok sem esnének a tanító javára, mert délután — kivéve a heti szünnapot — mindennap az ismételő iskola lenne az iskolában, ami kiegészítőjévé válna a mindennapi iskolának, sőt előnyt még az is képezi, hogy napról-napra a tanító felügyelete alatt állanak az ismételő iskolások és befolyása akarataukra, illetve elhatározásukra állandó. Természetesen a mindennapi iskolával egybefüggő tanterv is készíthető.

Végre az ifjúsági egyesületeket 21 éves korig kötelezővé tenné Barabás, hogy az előbb említett fokozatokkal szerves kapcsolatba hozhassa. Az ifjúsági egyesületek is előírt tanterv szerint működnek, természetesen a szórakoztató foglalkozások és játékok figyelembe vételével. Ez lenne az osztatlan iskolának helyes, a helyi körülményeknek legmegfelelőbb szervezése és az eredmény inkább lenne biztosítva, mint ma. Ami pedig a tudás célját illeti, a falusi iskoláknál — de a városiaknál is — kizárólag az életképesség és a munka lehet, azért célul ne az elvont tudást, hanem a gyakorlati, hasznosítható tudást kell kitűzni, mely vidékek szerint ugyan változhatik a kivételben, de a cél tekintetéből nem. Az ismeretközlés is megtörténhetik fizikai munkakörben is, legalább a gyermeket nem kell agyon nyomorítanunk a mozdulatlanság kínzó állapotával,

hisz a gyermeki élet egyik főterekevé a mozgás, a folytonos munka és ezt a természeti ösztönt nem kell megteremteni, csak kihasználni a folytonos és céltudatos munkáltatás által. Az élet főkélléke a munka, mi nélkül a legmagasabb polcon sem élhet az ember. A sok proletár, irhatnám csaló, mind munkaiszonyban szenved, mert arra tanították gyermekkorában, hogy a munka csak a parasztnak való és hogy a munka megalázza az embert és elveszi urit voltát a munkásnak. Ezt a közhitet, ezt a téves felfogást rontaná le a munkára és munkával való nevelés.

Helytelen a népiskolában a szobában való foglalkoztatás is, különösen a tavaszi és őszi időben. Nem lehetne-e a számtant, mértant, földrajzot, természetrajzot, gazdaságtant a szabadban tanítani? Dehogy nem, sőt csakis ott kellene tanítani, mert hiszen a munkának is úgy, mint a tanulásnak főkélléke a megfigyelés, ami csak a szabadban lesz általánossá és a hangulat, mely eltölti a természet ölen az embert, szinte közelebb viszi teremtőjéhez. Igen ám, de akkor a tanító se legyen egy száz fegyelmi szállal lekötött fizikai munkás, hanem iskolájának önálló vezetője, aki belátása szerint választhatja meg tanításának módját és eszközeit, nem pedig mások rendelkezésére, sokszor szeszélyeinek kielégítésére kénytelen kísérletezni és érte a felelősséget vállalni. Önálló tanító, felelős nevelő hivatott csak az eszmét megvalósítani.

Megfontolásra és a vele való foglalkozásra érdemes Barabás eszméje, mert hivatott a népoktatás egyik tagozatának az osztatlan népiskolának életrevalóságát biztosítani és e három tényező, az elemi iskolát, ismételő iskolát és az ifjúsági egyesületet egy szerves egészévé egyesíteni. Hiszem, hogy a kritika tisztító hatása és a szervező ész együttes munkája életrevalóvá teszi az eszmét.

Hogyan alapozhatjuk meg szociális tudásunkat?

Irta: Illés Imre dr.

Idestova nyolcvan évvel ezelőtt egy francia mérnök sajátos felfedezéssel lepte meg a párisi művelt társaságot. Az ő találmánya azonban nem a technikai csodák világából volt: tanítását az ezer sebből verző társadalom belső küzdelmeinek enyhítésére szánta. Csodászerűleg pedig nem valami utopisztikus államrend megteremtését ajánlotta. Gyakorlati ember léte, aki világjártában módját tudta ejteni, hogy a föld legkülönbözőbb népeinek szociális viszonyaiba betekintést nyerjen — ily szellemi eltevelődés áldozatául nem eshetett.

Le Play, mert ez volt a kitűnő férfiú neve, a lángész biztonságával felismerte a család szerepét az egész társadalom szervezetében, de egyúttal felismerte a végső társadalmi egység tanulmányozásának fontosságát, a békés haladás biztosítása céljából.

«Fütkésszük ki népünk családi életét s annak belső és külső folyamatát!» Igy hangozott a letűnt század eme egyik legnemesebb szellemének szövege. Az ily részletes leírásokból bontakoznak ki a nagy társadalmi kérdések igazi okai, amelyekből biztosan következtethetünk a szükséges reformok követelményeire. Hogy ez pedig nem üres szólam, arról meggyőzőnek a mindennapi élet tanúságai. Vegyük számba bármely napi kérdést. A közvéleményt mes-

hogy Pozsonyban az Esztergom főegyházmegyében működő rom. kath. tanítók fiai részére *Kath. Tanítók Hazát* létesít.

Ezen életre való eszme megvalósításának nagy fontosságát allítjuk főegyházmegyénk kath. tanító-sága elé. Azon körülmény, hogy a tanítók gyermekei részére immár az ország számos helyén életbe léptetett internátusok szükségessége a magyar tanító-ság köztudatában él és azok szervezésével önmaga legsajátosabb érdekét szolgálja, felment az alól, hogy a jelzett intézmény létesítésének föltétlen szükségességét terjedelmesen indokoljuk. A magyar tanító-ság, különösen pedig annak hitfelekezeti része, nincs azon szerencsés anyagi helyzetben, hogy gyermekeiről vagyongyűjtéssel gondoskodhatnék, sőt örülnie kell, ha részükre oly életpályát biztosít, amelyen jövő boldogulásukat megtalálják. Minden családapának az a legfőbb és legtermészetesebb gondja, hogy övéinek jövőjét biztosítottak tudja. Ez a tudat megédesíti életet és nyugalmassa teszi aggságát. A mai viszonyok között pedig ezt elérni föltötte nehéz, mert a gyermeknevelés, különösen a vidéki szülőkre, szinte elviselhetetlen terhet ró. Ennek pedig a kikerülhetetlen következménye az, hogy a tanító-gyermekek olyan életpályákra kényszerítettek, amelyeknél jobbakra nevelésüknél és atyjuk tanítói állásánál fogva érdemesek volnának. Bizony sok tehetséges tanítosárj nem érvényesülhet szülei elégtelen anyagi körülményei folytán.

Mindazon sajnálatos bajon a *Tanító Hazák* vannak hivatva segíteni. Azért teljes tisztelettel fordulunk Főtisztelendőséged útján főegyházmegyénk tanító-testületéhez, hogy a Pozsonyban létesítendő *Kath. Tanítók Háza* eszméjét és annak mielőbbi megvalósítását magukévá tegyék. Hiszen elsősorban a mi kötelességünk, hogy önmagunk ügyében mi munkálkodjunk és tehetségünkhöz képest aldozzunk is, mert övéink nevelése érdekében hozott minden áldozat, legyen az akár munkabeli, akár pedig adakozás, a legjobb befektetés. És erős abbéli reményünk, hogy illetékes egyházi nagyjaink is az eszme realizálásában velünk lesznek és egész főegyházmegyénk büszkén fog tekinteni a Pozsonyban létesített *Kath. Tanítók Háza*ra. Kérjük azért Főtisztelendőségedet, hogy az ősszel megtartandó tanítóegyesületi gyűlések tárgysorozatába a *Tanítók Háza* ügyét fölvenni sziveskedjék és ezen célra külön bizottságot alakítsanak, amely egyesületük *Körével* érintkezik és a mozgalmat a felszínen tartja. A bizottság megállapítandó egyszerűsége azon módokat is, amelyek szerint az alapgyűjtés megindíthatnék. Különösen kiemeljük, hogy a közelebbi téli idaszakot, mint amely társas összejövetelekre a legalkalmasabb, használják fel. Ha egyesületük az őszi közgyűlést már megtartotta volna, akkor kérjük jelen felhívásunkat egyenesen a *Körökhöz* juttatni. Az alapgyűjtés különböző módjai annyira ismeretesek már, hogy azokat tárgyalni fölösleges volna. A fő a lelkesedés, mert ez táplálja az akaratot és ennek gyümölcse a tett. Sok igazság van azon életelvben, hogy Isten gondviselése után, sorsunk önmagunk kezében van. Élünk és cselekedünk tehát ennek értelmében.

A Pozsonyvidéki r. k. Népművelők Egyesülete a jövő tavasszal fog az alapgyűjtés kérdésében kövendő egyöntetű eljárásban megállapodni, amit annak idején közölni fogunk, de addig is ne vesztegeljünk, hanem legyünk tevékenyek, hogy nagy és nemes célunkat mielőbb elérjük.

Az Esztergom főegyházmegye tanító-sága által léte-

sítendő *Kath. Tanítók Háza* ügyében minden felvilágosításért Mihálicska János főtanítóhoz (Pozsony) tessék fordulni. A gyűjtéseket pedig Uxa László pozsonyi tanító (Pozsony, Széplak-utca 23.) kezeli. Legyen Isten áldása munkáinkon! Pozsony, 1912. október hó 6-án. Zandt Ödön s. k., preláthus-kanonok, egys. elnök, Zelliger Arnold s. k. egys. jegyző.

A nyolcosztályú népiskola.

Irta: Rizner János.

Tény az, hogy a mai népiskola nem tud mindenben megfelelni azoknak a kívánalmaknak, amelyek a továbbhaladásra is sarkalják őt. Nevezetesen: nem kielégítő az a tudás, amit az életre nyújtani képes, mert hiányzik belőle az élettel összekötő kapocs, miért is csak kis értékű ismerethalmazza lesz, de anélkül, hogy a megélhetés utait elviselhetőbbé tenné tulajdonosának; de nem kielégítő az a nevelés sem, melyért a tudást nyújtani törekszik. Ezeket a hiányokat megszüntetendő, fölvetették a nyolcosztályú népiskola eszméjét és ezt abban a reményben tették, hogy a felsőbb két osztály pótolni fogja azokat a hiányokat, melyeket manap már mindenki elismer és hogy az azokban művelődő gyermek fejlettebb szervezeténél fogva jobban elbirja a tágabb-körü ismeretek halmazát és ezzel a szellemi megterhelhetést. Ideális az eszme, igaz, de éppen ez is a hibája, mert csak ideál marad, sőt a kivitelben zavarosabba teszi a népoktatás munkáját anélkül, hogy a bajokat orvosolná. Talán a városi népiskoláknál lenne létjogosultsága, de csak akkor, ha az ismétlő iskolát lenne hivatva pótolni, de talán, hol az iskolák 60—70%-a 1—2 tanítós osztatlan iskola, nem lenne életképes már csak azért sem, mert itt más igények vannak, melyek más szükségletet kívánnak. A mai iskolai rendszernek két fő-fő hibája van, amiből a többi hibák automatikusan fejlődnek ki. Ezek egyike a rendetlen beiskolázás, másika a cél nélküli való tanítás. Ha e kettőt meg lehetne szüntetni, a legtöbb baj megszűnne magától és legfeljebb az ismeretnyújtás technikai kiviteléről eshetnék szó, de a rendetlen beiskolázás addig, míg az iskolaszékek és előjáróságokra van utalva a beiskolázás keresztülvitele, meg nem szűnik, sőt nem is javul, mert a nép fiaiban a régi tradíciók szülte vélemény leveszi az iskoláról a szükségesség jelvényét s mint ki nem küszöbölhető rosszat tekintik. A rossz beiskolázáshoz fűződik még a még rosszabb iskolalátogatás is, ami megöleje az eredménynek, munkaszaporítója a tanítónak és életre kiható kára az iskolából kikerülő generációnak. Ezen a nyolcosztályú népiskola nem segít, sőt a tanító nagyobb elfoglaltsága kizárja még azt is, hogy az elmaradottak hiányos ismereteit újabb kísérletekkel kiegészítse és a rendetlen iskolabajjárás szülte hézagokat valahogy kitöltse, mint azt manap tesszük. Mégis, ha valahogyan a jó beiskolázás és a jó iskolalátogatás biztosítva lenne is, az osztatlan iskola tanítója — már az osztatlan iskola szervezete folytán sem — érné utól az osztott iskola tanítóját, mert amíg az osztott iskola egy-egy osztályára 4—5 óra esik, addig az osztatlan iskolánál csak 1/2 óra eshetik, sőt a hat osztály fegyelmzése és az egyes osztályoknak a csendes foglalkozásokra való előkészítése ezt a fél órát is megrabolja 5—10 perccel. Következésképpen igazság az is, hogy az osztatlan iskola tanítója sokkal nehezebb és több

munkát végez, mint az osztott iskolaé és az osztatlan iskola csekélyebb eredménye is csak fokozottabb munkatöbblettel biztosítható. Ezen kellene segíteni! Azt kellene megteremteni, hogy az osztatlan iskola is osztottá váljék, de olyanformán, hogy azzal a rossz iskolalátogatás is megszűnjék, mi az eredményt 100%-kal javítaná.

Barabás Istváné az érdem, aki ezt az eszmét legelőször vetette szőnyegre olyan formában, hogy azzal a rossz iskolalátogatás is megszűnjék s hogy a népiskolai intézmény bizonyos fokozatokat állítson föl, melyek egy szerves egészet képezzenek.

Elsősorban is megfigyelte Barabás azt, hogy a hiányos iskolalátogatás melyik korosztálynál melyik időszakban áll be és e megfigyelés eredményeképpen megállapította hogy a téli hideg hónapokban (december, január, február, március) a 6—8 évesek maradoznak el különböző okokból, de mégis mindig a nagy hideg következtében: ellenben a 9—11 évesek az őszi és tavaszi hónapokban látogatják rendetlenül az iskolát, de ezek már nem a rossz idő, hanem a szorgos munka következtében, mert ősszel és tavasszal a mezői munkáknál ezeknek már a szülők hasznukat veszik. Ebből kifolyólag az iskolabájarást úgy állapítaná meg, hogy azok a korosztályú gyermekek, akik egy bizonyos időszakban így is, úgy is rendetlenül látogatják az iskolát, fölmentesenek az iskolabájarás alól. Következésképpen szeptember, október, november, április, május hónapokban csak a 6—8 évesek (1—3. osztály) járnának iskolába, míg november, december, január, február, március hónapokban a 9—11 évesek látogatnák az iskolát, természetesen megfelelő órarend és tanidő keretében. Itt már okszerű lenne az egyfolytában való tanítást érvényesíteni, mert a napi tanítási idő 4 óra lenne. Ha az egyes csoportok tanidejét óraszámra számítjuk ki, látjuk, hogy egy-egy csoport 4½ hónapig járna iskolába, mi kitenne 360 tanórát s ebből egy osztályra 120 óra esnék. Igaz, hogy a mai rendszerrel egy osztályra 133 óra esik, de ebből levonásba jönnek azok az órák, melyek a rendetlen iskolalátogatási időre esnek, mert azokon rendszerint szóval úgy sem lehet. A szabadon maradt délutánok sem esnének a tanító javára, mert délután — kivéve a heti szünnapot — mindennap az ismételő iskola lenne az iskolában, ami kiegészítőjévé válna a mindennapi iskolának, sőt előnyét még az is képezi, hogy napról-napra a tanító felügyelete alatt állanak az ismételő iskolások és befolyása akaratukra, illetve elhatározásukra állandó. Természetesen a mindennapi iskolával egybefüggő tanterv is készíthető.

Végre az ifjúsági egyesületeket 21 éves korig kötelezővé tenné Barabás, hogy az előbb említett fokozatokkal szerves kapcsolatba hozhassa. Az ifjúsági egyesületek is előírt tanterv szerint működnek, természetesen a szórakoztató foglalkozások és játékok figyelembe vételével. Ez lenne az osztatlan iskolának helyes, a helyi körülményeknek legmegfelelőbb szervezése és az eredmény inkább lenne biztosítva, mint ma. Ami pedig a tudás célját illeti, a falusi iskoláknál — de a városiaknál is — kizárólag az életképesség és a munka lehet, azért célul ne az elvont tudást, hanem a gyakorlati, hasznosítható tudást kell kitzütni, mely vidékek szerint ugyan változhatik a kivételben, de a cél tekintetéből nem. Az ismeretközlés is megtörténhetik fizikai munkakörben is, legalább a gyermeket nem kell agyon nyomorítanunk a mozdulatlanság kínzó állapotával.

hisz a gyermeki élet egyik főtevékenysége a mozgás, a folytonos munka és ezt a természeti ösztönt nem kell megteremteni, csak kihasználni a folytonos és céltudatos munkáltatás által. Az élet főkélléke a munka, mi nélkül a legmagasabb polcon sem élhet az ember. A sok proletár, irhatnám csalogó, mind munkaiszonyban szenved, mert arra tanították gyermekkorában, hogy a munka csak a parasztnak való és hogy a munka megalázza az embert és elveszi urit voltát a munkásnak. Ezt a közhitet, ezt a téves fel fogást rontaná le a munkára és munkával való nevelés.

Helytelen a népiskolában a szobában való foglalkoztatás is, különösen a tavaszi és őszi időben. Nem lehetne-e a számtant, mértant, földrajzot, természetrajzot, gazdaságtant a szabadban tanítani? Dehogy nem, sőt csakis ott kellene tanítani, mert hiszen a munkának is úgy, mint a tanulásnak főkélléke a megfigyelés, ami csak a szabadban lesz általánossá és a hangulat, mely eltölti a természet ölen az embert, szinte közelebb viszi teremtőjéhez. Igen ám, de akkor a tanító se legyen egy száz fegyelmi szállal lekötött fizikai munkás, hanem iskolájának önálló vezetője, aki belátása szerint választhatja meg tanításának módját és eszközét, nem pedig mások rendelkezése, sokszor szeszélyeinek kielégítésére kénytelen kísérletezni és érte a felelősséget vállalni. Önálló tanító, felelős nevelő hivatott csak az eszmét megvalósítani.

Megfontolásra és a vele való foglalkozásra érdemes Barabás eszméje, mert hivatott a népoktatás egyik tagozatának az osztatlan népiskolának életrevalóságát biztosítani és e három tényezőt, az elemi iskolát, ismételő iskolát és az ifjúsági egyesületet egy szerves egésszé egyesíteni. Hiszem, hogy a kritika tisztító hatása és a szervező ész együttes munkája életrevalóvá teszi az eszmét.

Hogyan alapozhatjuk meg szociális tudásunkat?

Irta: Illés Imre dr.

Idestova nyolcvan évvel ezelőtt egy francia mernök sajátos felfedezéssel lepte meg a parisi művelti társaságot. Az ő találmánya azonban nem a technikai csodák világából volt: tanítását az ezer sebből vérző társadalom belső küzdelmeinek enyhítésére szánta. Csodászerűleg pedig nem valami utopisztikus államrend megteremtését ajánlotta. Gyakorlati ember léte, aki világjártában módját tudta ejteni, hogy a föld legkülönbözőbb népeinek szociális viszonyaiba betekintést nyerjen — ily szellemi eltévelyedés áldozatul nem eshetett.

Le Play, mert ez volt a kitűnő férfiú neve, a lángész biztosságával felismerte a család szerepét az egész társadalom szervezetében, de egyúttal felismerte a végső társadalmi egység tanulmányozásának fontosságát, a békés haladás biztosítása céljából.

«Fütkesszük ki népünk családi életét s annak belső és külső folyamatát!» Igy hangzott a letűnt század eme egyik legnemesebb szellemének szózata. Az ily részletes leírásokból bontakoznak ki a nagy társadalmi kérdések igazi okai, amelyekből biztosan következtethetünk a szükséges reformok követelményeire. Hogy ez pedig nem üres szólam, arról meggyőzőnek a mindennapi élet tanúságai. Vegyük számba bármely napi kérdést. A közveleményt mos-

társaság világszerte a drágasággal járó bajok tartják egyre fokozódó izgalommal. Igen ám, de ha valamely baj orvoslásáról van szó, a gyógyítást csak úgy rendezhetjük be célszerűen, ha kikutatjuk a betegség tüneteit. Tehát ha a drágaság ellen akarunk sikeresen védekezni, tudnunk kell első sorban, hogy mit és mennyit fogyasztunk s mit fizetünk azért, amit fogyasztunk. Csak ha ismerjük az arakon kívül a szükségleti cikkek fogyasztását az egyes foglalkozási körökben, vidékenként, városban s faluhelyen, mérlegelhetjük azokat a cikkeket, amelyeket a drágaság okoz. De meg egyebet is kell tudnunk. Vajon épen a szűkösödő osztályok nem gazdálkodnak-e rosszul, nem költenek-e pl. tapialakra keveset s kevésbé fontos cikkekre, mint ruhazatra, szórakozásra túl sokat.

Minderre azonban csak az esetben kapunk pontos választ, ha az egyes családok háztartási rendjét, a bevételeket és kiadásokat alaposan megfigyeljük.

S a családi háztartás tanulmányozása meg egyéb kérdésre is világot vet. Berendezeséről fogalmat alkothatunk népünk életmódjáról, szellemi s anyagi szükségleteinek mérvéről és irányairól, a hivataink fizetésének, a munkás munkabérének vásárlókepeségéről stb. Es világos, hogy pl. egy munkás évi keresete 1200 korona, ez összeg önmagában még mitsem mond. Ellenben ha tudjuk, hogy ez a munkás család keresmenyéből hogyan élt, mire mennyit költött, tisztába jövünk jövedelmének valóságos értékeivel.

Sajnos Le Play böles tanítása, amely a világ minden tájékára elhatárt, nálunk visszhangra nem igen talált. Mind a mai napig ugyiszólva mitsem tudunk népünk családi életének háztartási s egyéb belső viszonyairól.

E téren a nálunk oly kedvelt közhasznosági kezdeményezés nem is sokat érhet el; ellenben irányadó szerepet vállalhat oly tekintélyes erkölcsi testület, mint amink tanítói karunk. Erre tudása, munkaköre, az a megbecsülés, amelyben környezeté részesíti, egyaránt hivatottá teszik. Na meg ily szociális észlelés szorosabba fűzi érintkezését népünkkel s életviszonyainak, gondolkozásának oly megértéséhez juttatja, amelyre egyébként nem igen tehet szert. Ugyanis a megfigyelt család bizalmat ki kell érdemelni, annak saját otthonában barátságos magatartással s meleg érdeklődéssel sorsa iránt.

Az egész eljárásnak pedig az a lényege, hogy első sorban az illető család vagyoni állapotát s személyi viszonyait, a környezet leírásával együtt pontos jegyzékbe vesszük. Most már egy bizonyos időn át — fél vagy egész évi — az összes bevételi és kiadási tételek felől vagy időnként személyes kérdést intézünk, vagy rávesszük az egyik családfőt, hogy naponként vezesse az e célból átadott háztartási naplót. Azután az ily módon gyűjtött adatokat bizonyos előre meghatározott rendszer szerint táblázatosan feldolgozzuk. A legegyszerűbb a dolog, ha valaki saját háztartási számadásának elkészítésére vállalkozik. De kevés ügyszeretettel minden józan gondolkozású háziasszony meggyőzhető a rendszeres háztartási könyv vezetéséből reá haramló előnyökről. S az észlelőt pedig joggal lelkesítheti a hazafias így szolgálatának jöleső tudata.

E szerény soroknak nem is volt egyéb céljuk, mint az, hogy felhívjam tanítói karunk figyelmét a háztartási budget gyűjtésének nagy fontosságára. Magam szívesen nyújtok kimerítő tájékoztatást bármely érdeklődőnek az észlelés berendezéséről, amely-

nek részletezése a hasárokba nem volt beszorítható. Ugyiszinten rendelkezésre bocsátom a szükséges nyomtatványokat s gondoskodom a nyers számadatok feldolgozásáról.*

Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács ülése

Csütörtök délelőtt 10 órakor az *Országos Katholikus Tanügyi Tanács* a Szent-István-Társulat dísztermében ülést tartott, amelyen a katolikus nevelésügy szempontjából fontos határozatokat hozott. Kimondotta ugyanis a Tanács, hogy megütközéssel fogadja az új nyugdíjtörvényjavaslatnak azt a intézkedését, amely az új törvény áldásaiból kivészi a nem állami tanárokat, ezek özvegyeit és árvaít; tiltakozik az ellen, hogy a tanárok szolgálati idejét 35, illetve 40 évre emeljék fel és ezért sürgös emlékiratot terjeszt a hercegprimashoz, hogy tekintélyének egész súlyával hasson oda a kormányra, hogy a tanárok érdekeit melyen sértő intézkedéseket a törvényjavaslatból törölje. Kimondotta továbbá a Tanács, hogy teljes lélekkel csatlakozik a magyar tanárságnak az új törvényjavaslat ellen megindított mozgalomához és megszerkesztendő emlékiratát megküldi a rokonegyesületeknek.

Az ülésen *Giesswein* Sándor a jellemképzésről és erkölcsi nevelésről tartott nagyszabású előadást és sürgette Fr. W. Foerster, a világhírű pedagógus műveinek magyar nyelvre való lefordítását és a moralpedagógia számára egyetemi tanszék létesítését.

Az ülésről a következő részletes tudósításunk szamol be:

Réggel 9 órakor a Tanács ülése előtt a tanítóképzői szakosztály tagjai *Ember* Károly elnök-üléssel ülést tartottak és megállapították a Tanács elé terjesztendő határozati javaslatok szövegében. 10 órakor dr. *Giesswein* Sándor prelátus, országgy. képviselő, egyházi elnök megnyitotta a Tanács ülést, amelyen a következők vettek részt: *Ember* Károly v. elnök, *Wohlmuth* Ernő titkár, *Guzsvenitz* Vilmos (Esztergom), dr. *Bilinszky* Lajos (Nagyszében), *Hegedüs* János (Kassa), *Bertalan* Vince (Esztergom), *Óveges* Kalman (Győr), *Vörös* Ferenc (Vác), *Horváth* István (Nagyvárad), *Szám* borovszky Rezső (Nagyvárad), *Igaz* Béla kanonok, egyházm. főtanfelügyelő (Pécs), *Galler* Kristóf (Szeged), *Mihályfi* Ákos dr. egyetemi tanár (Budapest), *Erdős* Károly, a Szent-István-Társulat vezérigazgatója, *Györffy* János (Budapest), *Haller* József (Győr), dr. *Szamorod* Ignác (Esztergom) és *Gerely* József (Budapest).

A Tanácsülés egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy gróf *Maitath* G. Károly erdélyi püspököt jubileuma alkalmából a kath. tanítósság nevében hódoló tisztelettel üdvözli; *Giesswein* elnök javasolta, hogy a Tanács lépjen be a katolikus pedagógusok világszövetségébe. Az ülés egyhangúlag elfogadta az indítványt, majd az elnök megtartotta megnyitó beszédét, amelyben nagy tudással a jellemképzés és erkölcsi nevelés alapelveit fejtette ki s melyet lapunk jövő számában egész terjedelmében fognak közölni.

Az értékes előadásért a hallgatóság nevében *Igaz* Béla kanonok, pécsi főtanfelügyelő mondott köszönetet. *Guzsvenitz* Vilmos c. kanonok, esztergomegyházmegyei segédfőtanfelügyelő szólott hozzá

* Címem: Illés Imre, Pozsony, kir. jogakadémista.

az elnöki megnyitáshoz és javasolta, hogy a katolikus irányú pedagógiai munkák kiadásában a Tanügyi Tanács vegye a kezébe a vezető szerepet.

Ezután *Ember* Károly világi elnök tette meg a Tanács központi irodájának jelentését, mely szerint az elnökség végrehajtotta a IV. kongresszusnak még függő kérdéseit. Szólt a Katolikus Tanítóegyesületek Országos Szövetségének megalakítására vonatkozó tanácsi intézkedésekről, ezzel kapcsolatosan a szakosztályok működéséről, a katolikus tanítóegyesületeknek a Tanítóegyesületek Országos Szövetségébe való belépésének ismeretes feltételeiről, a tanítóképzőintézetek számára elkészült és a püspöki kar által is elfogadott tantervről, amelyet a folyó iskolai évre már kötelezően elő is irtak. Jelentette, hogy a püspöki kar utasítására a tanács elkészítette a polgári tanítóképzők kézimunkaképesítő tantervét és szabályzatát ezt már fel is terjesztette a hercegprímáshoz. A tanács feliratot intéz, hogy a katolikus tanítók a tanfelügyelői szakfelügyelő kinevezésénél szintén figyelembe vétnessenek. A drágasági pótlék kiutalásánál kívánja, hogy a katolikus tanítók, tekintet nélkül arra, hogy részesülnek-e államsegélyben, kivétel nélkül nyerjenek drágasági pótlékot.

Az elnöki jelentés fölött beható vita indult meg, amelyben *Guzsvenitz* Vilmos, *Igaz* Béla, *Bertalan* Vince, dr. *Számoró* Ignác, *Győrffy* János és *Szamborovszky* Rezső vett részt. A tanács a jelentést helyeslőleg vette tudomásul. A részletes jelentést jövő számunk hozza.

Ezután dr. *Bilinszky* Lajos ismertette az új nyugdíjtörvényjavaslatnak a nem állami tanítóképzőintézetek tanárokra sérelmes intézkedéseit. Indítványára a tanács egyhangúlag elfogadta a következő határozati javaslatokat:

Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács emlékiratot terjeszt fel a hercegprímáshoz, hogy tekintélyének egész súlyával hasson oda a kormánynál, hogy az új nyugdíjtörvényjavaslatból a katolikus tanító-, tanítónő- és óvónőképzőintézetek tanárait szerzett jogaiktól megfosztó és a magyar közoktatásügy fejlődését annyira veszélyeztető intézkedések töröltsenek, nevezetesen:

1. a) az új nyugdíjtörvény terjesztéséig az 1894. évi XXVII. t.-c. alá tartozó nem állami tanárságra is:

b) a jelenleg működő tanítóképző tanárok három éves polgári iskolai tanítóképzői kvalifikációja, a jövőben pedig a tanítóképzőintézetek tanári oklevél tekintésük a törvényjavaslat 11. §-ában meghatározott főiskolai képzettségnek, amint eddig is annak minősítettett.

c) a tanítóképzőintézetek tanárok köteles szolgálati ideje az új törvényjavaslatban biztosított összes előnyök mellett továbbra is 30 év maradjon, úgy a mostani összes tanárookra, mint a jövő tanári nemzedékre vonatkozólag.

2. Az emlékiratot megküldi az ország összes római katolikus és görög-katolikus tanító-, tanítónő- és óvónőképzőintézetének, felkérve azokat tanártestületeit, hogy sürgősen terjesszék főpásztoruk elé azzal a kéréssel, hogy befolyásával hasson oda a miniszternél, hogy az új törvényjavaslatban a nem állami tanárságot oly sérelmesen érintő intézkedések módosíttassanak.

3. Teljes lélekkel csatlakozik a magyar tanárságnak az új nyugdíjtörvényjavaslat ellen megindított országos mozgalmához. Az emlékiratot

megküldi a Tanítóképzőintézetek Tanárok Országos Egyesületének, az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének, az Országos Középiskola Tanár-egyesületnek, kérvén azok elnökségeit, hogy országos mozgalmukban, amelyhez a katolikus tanítóképzőintézetek tanárai is teljes lélekkel csatlakoznak, a rajtuk esett sérelmet is tegyék magukévá, nevezetesen az általános magyar közoktatásügyi érdekek közé iktassák az új nyugdíjtörvénynek az 1894. évi XXVII. t.-c. alá tartozó nem állami tanárságra való kiterjesztését.

Ember Károly két indítványt terjesztett be. Az egyik azt célozza, hogy a Tanügyi Tanács szerepe be az adatokat minden tanítóképzőtől arra vonatkozólag, hogy fizetésben, korpótlékban, lakbérben és családi, illetve drágasági pótlékban milyenek a viszonyok, hogy azután a tanárok az államiakkal egyenlősíttessenek. A másik indítvány azt kívánja, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelettel mondja ki azt, hogy a nem állami tanítóképzőknek az államsegélyt a családipótlékra nézve is megadják.

Az indítványok elfogadása után dr. *Bilinszky* Lajos igazgató szólott még arról a visszásságról, hogy a képzőintézetek tanárai nem kapnak sem korpótlékot, sem lakaspénzt, vagy ha kapnak is, ez nem áll arányban fizetésükkel.

Ember Károly beszámolt a Katolikus Tanítók Országos Bizottsága rendkívüli közgyűlésének előkészítéséről. A közgyűlés idejének és tárgysorozatának megállapítását az elnökségre bízták. *Glesswein* S., *Ember* K., *Óveges* K., *Vörös* F. tagokból álló bizottság küldetett ki a majd beterjesztett törvényjavaslatra vonatkozó emlékirat elkészítésére. Majd *Ember* Károly előterjeszti a kunszentmiklósi kath. tanítóegyesület indítványát, hogy a vall. és közoktatásügyi miniszternek az egri egyházmegyei tanítóegyesülethez intézett értesítése alapján, a tanítói fizetési törvényjavaslat megjelenése előtt ismétlenül kívánja a kath. tanítóság a fizetésnek minden tanítóra nézve egységes alapon való rendezését.

SZEMLE.

Magániskolai tanítók. A «Népnevelő» 41-ik számában fenti címmel Fülöpp Gyulától megjelent közlemény téves felfogáson nyugszik. Cikkirő ugyanis az úgynevezett uradalmi iskolákat magániskolának kereszteli el. Természetesen téved vele együtt mindenki, aki eme iskolákra rásüti a magánjelleget! Mert az uradalmi tanyai iskolára az 1907-ik s az előző évi törvények ép úgy vonatkoznak, mint a községi iskolára. A kettő között az a különbség, hogy az előbbit csak egy ember tartja fenn, az utóbbit pedig egy egész község. Ezt a meglevő törvényeink egyszerűen kötelességüké teszik. S mivel az egyes uradalmaknak törvényszerű kötelességük az iskolák fenntartása, a kötelező 5%-os iskolaadójukat ugyancsak törvényes jogaik alapján saját iskolájukra fordíthatják. Tehát ha egy község belterületén községi iskolák vannak, a külterületen az uradalom által fenntartott tanyai iskolák ellenében a birtokos nem köteles az 5%-os iskolaadót a község pénztárába befizetni, ha azt mind iskolája fenntartására fordítja. Az ilyen iskola természetesen uradalmi községi jellegű. Ha pedig más helyen az egy-

haz tartja fenn az iskolákat s ahelyett, hogy az uradalom hozzájárulna a felekezeti iskolák fenntartásához, az egyházi iskolai adó ellenében maga tart fenn külön iskolát, úgy uradalmi róm. kath. vagy ev. ref. stb., stb. jellegű iskoláról beszélünk, de semmi szin alatt sem magániskoláról. Ha azonban például Kertai Elek okl. tanító miniszteri engedéllyel Göböllybuckáson nyit egy hatosztályú elemi iskolát üzleti alapon, akkor ez már magániskola s neki joga van az 1907. évi törvénycikket figyelembe nem véenni s tantervét úgy szerződtenni, ahogy neki tetszik, illetve ahogy sikerül. Mindezek után megállapíthatjuk, hogy: Mivel a magyarországi uradalmi iskolákat a földesurak nem mint magániskolákat üzleti alapon szervezték, hanem a törvény kötelező erejénél fogva állították fel azokat, az 1907. évi törvénycikk igenis hatállyal bír rajtuk is. Ha tehát az uradalmi tanítók ily alapon mozognak, úgy ez idő szerint nincs semmi keseregnyalójuk az újabb fizetésrendezésig! *Kostyán Ákos.*

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A katolikus iskoláknak az 1912 13. iskolaévre érvényes tankönyvjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldi meg a Szent-István-Társulat.

Rendszabályok a magyarországi latin és görög tartású róm. kath. kisdévodók, népiskolák és gazdasági ismétlő iskolák közigazgatásához. Ára füzve 4, vászonba kötve 5 korona.

Tanterv a katolikus elemi iskolai tanító- és tanító-nőképző-intézetek számára. Ára 2 korona. E könyvek megrendelhetők az Országos Kath. Tanügyi Tanács központi irodájánál (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.), a Szent-István-Társulat budapesti és szegedi könyvkereskedéseiben, valamint az ország bármely könyvesboltjában.

A szeretet ünnepei. Iskolalátogatásra, tanító és tanítónő nevenapjára alkalmas költeményeket és beszédeket tartalmaz. *A Görffy János-éle Iskolai ünnepek* című vezérkönyvek IX. kötete. Ára 28 fillér. Megrendelhető a kiadó Szent-István-Társulatnál.

A kegyelet ünnepe. Erzsébet királyné (november 19.) emlékeztetének iskolai megünneplésére alkalmas költemények és beszédek. *A Györffy János-éle Iskolai ünnepek* című vezérkönyvek V. kötete. Ára 24 fillér. Megrendelhető a kiadó Szent-István-Társulatnál.

A magyar nyelv és fogalmazás kézikönyve. Elemi iskolák számára írta *Ember Károly*. I—IV. rész. A Szent-István-Társulat kiadása. Abban ma már igen egyek vagyunk, hogy mi legyen a magyarnyelvi tanításunk végcélja. A célhoz vezető eszközökre nézve azonban még eltérők a nézetek. Vannak, akiknek ma is az a véleményük, hogy csak úgy érünk célt, ha a nyelv szabályait abstraháljuk, elvonjuk és nyelvet akarván tanítani, tulajdonképpen nyelvtant tanítunk, mert, ha a tanuló jól tudja szétbontani a szokat elemekre, ismeri a szóviszonyítás és a mondatkötés szabályait, helyesen fog beszélni és helyesen fog írni. A fogalmazás, annak könnyedsége és szépsége ezek szerint különös istenadomány: ezt megtanítani nem kell, mert nem lehet; legfőkébb elvont szabályait adhatjuk az iskolázás felsőbb fokán. A másik, ezekével homlokegyenest ellenkező nézet az, hogy nyújt-

sunk csak mennél több szemléletet, mennél több fogalmat és gyakoroljuk mennél többet a szerzett szemléletnek és alkotott fogalmaknak éleszoban és írásban való kifejezését. Ily módon a tanulók gondolkodása tartalmat kap, a gondos gyakorlással pedig képesíthetjük őket gondolataikat könnyen, sőt szépen is kifejezni. A szóviszonyítás és mondatkötés szabályait tanulni teljesen fölösleges, mert lám: az iskolázatlan paraszt beszéde is helyesen kötött mondatokból áll, szóviszonyítása is helyes azokban. Nem szükséges a szóelemeket sem ismerni, mert a szavak elemzése, bontása nélkül is megtanulhat növendékünk a jó példákon helyesen írni. Egy harmadik csoportot azok képeznek, akik az arany középutat követik. Ezek nyelvét tanítva, nyelvtant is nyújtunk; és nyelvtannal foglalkozva, nem tévesztik szem elől, hogy ez csak eszköz, a cél maga a nyelv. Nevelésük, tanításuk az életnek szól; az életben pedig nem nyelvtani szabály, hanem helyes beszéd és írás szükséges. Úgy vannak meggyőződve, hogy a gondolatok kifejezésének képessége kisebb-nagyobb mértékben minden gyermekben megvan. S minthogy minden szerv is megizmosodik, megerősödik a helyesen végzett gyakorlás által: az agynak a fogalmazás munkáját végző sejtjeit gyakorlás által erősíteni, szaporítani törekszenek, hogy munkaképességét fokozzák. Emellett nem bízzák a véletlenre, hogy példákon megtanulja a helyes beszédet és helyesírást, hanem ezek lényeges szabályait a nyelven szemléltetik, azokat tudatosá teszik, megtanítják. Úgy hiszem, a gondolkodó tanítók túlnyomóan nagy többsége ebbe a csoportba tartozik. *Ember Károly* szintén ezen irány híve. «A magyar nyelv és fogalmazás kézikönyve» a kezdő I. kötetből a betetőző IV. kötetig a gondolatok szóval és írással helyes kifejezésének megtanítását, gyakorlását célozza. Módszere, amelyet a cél elérésére követ ez: Ad egy, a gyermek fogalomköréből vett olvasmányt, melyen a nyelvtani szabály is szemléltethető; ebből dedukálja aztán, majd megállapítja azt. A szabály megállapítását követi annak begyakorlása számos és szaktudással összeállított feladatok által. A feladatok között nagy számmal vannak leírások, elbeszélések, versek, amelyek tartalmát gyakran ismétlő kérdésekben úgy dolgozza föl, hogy az ezekre adott felelettel a tanuló a kívánt szabályt és az olvasmány reprodukcióit egyszerre gyakorolja. Így tehát a nyelvtan didaktikája szempontjából is díszes érdemel *Ember* munkája. A tárgy és módszer alapos ismeretével, a cél szakadatlan szemeltartásával van megírva. Mutatvány-példányokat szívesen küld a Szent-István-Társulat.

A kath. iskolai és ifjúsági könyvtárak hivatalos jegyzékét lapunk jövő számához mellékelten fogjuk közölni.

Népoktatás. Szerkeszti *Dreisziger Ferenc*. Előfizetési díj egész évre 4 korona. A folyóirat f. évi szeptemberi száma is szokott gazdag tartalommal jelent meg. *Lakatos Lajos* cikke: *Uj néplélek* címen arra mutat rá, hogy az a nép lesz a győztes, melynek legjobb iskolái vannak. *Nagy János* cikke a katolikus tanítók fegyelmi szabályrendeletét bírálja, *Sztára József* folytatja az elemi népiskolai természetrajzi oktatás módszeréről megkezdett tanulmányát. Ebben a számban a természetrajzi anyag beosztását mutatja be. *Dér Ferenc* a közönséges törtek tanításáról közöl gyakorlatias eljárási módot. *Dienes Károlynak*: «A rajzolás és a kézügyesség a népiskolában» c. cikke reflexió egy bírálatra. Egyesületi hírek s apró közlemények zárják be a füzetet.

HIREK.

Ötven éves tanítók ünnepe. Akik súlyt fektetnek a katolikus valláserkölesös nevelés és tanítás szükségességére, vagy kik szívökben is kellőképpen méltatják s ápolják a vallásos érzelmeket; azok meghatározható ünnepségnek lehettek tanúi Egerben a múlt napokban. Ugyanis az 1862-ik évben az érseki képzőintézetből kilépett s életben levő katolikus kartársak jöttek ott össze, hogy az életben egymással még egyszer találkozzanak, egymást üdvözöljék vagy egymástól elbuesázzanak. De nem kevésbé szükség lett volna látni a megemlékezés, valamint a híthű vallásos érzelmeik megnyilatkozását azoknak is, kik a mai korban ezen erényekkel nem igen ékeskednek. Névszerint ezen kartársak: *Ádám* Lajos bolyki, *Boross* József felnémeti, *Brézna*y Imre bakasai, *Bánkó*vi Sándor sáta, *Dutkai* Pál tarnaszentmiklósi és *Balog* Alajos egri lakosok s ez utóbbi kivételével maig működő kántortanítók jöttek össze és első dolguk volt Istennek halálát adni s e célból egyik kartárs fia nt. *Bánkó*vi Kornél főegyházmegyei áldozópapot kérték fel, hogy értők hála-áldozatot mutasson be a Mindenség urának. A szent misét a székesegyházban a kápolna-oltárnál ajtatosan meghallgatván, a kegyelet érzelmétől indítatva, elhalt társaikért is szent misét mondtak a Minorita-rend templomában. Ezen szent misét *Korom* Pál rendtag mutta be az Úrnak. Ezután az öreg kartársak lefénnyképeztették magukat, a jelenlevő nejeikkel együtt örök emlékül szeretett családaiknak, majd ismét a szívökben érzett hála megnyilatkozása gyánant koszorút vittek a hatvani temetőbe, egykori igazgatójuk boldogult emlékü *Mindszenti Gedon* sírjára. A sírnál a társak egyike *Ádám* Lajos következő kegyeletes szavakkal vázolta egykori tanítványainak hála érzelmét: «Nagynevű drága halottunk! Midőn felszázáddal ezeltől az érseki város tanítóképzőjében mint igazgatónk, a tanítói oklevelet kezünkbe adtad, azzal bocsájtottál el minket: «Menjétek barátim, a nagy világba s az általunk szívökbe vetett híthű szememben nevelve oktassák a nép gyermekeit.» Istenem! mily jól eső érzéssel gondolunk 50 év elmúltával vissza ezen elbocsájtó szavakra mi, kik atérezyve a tanító magasztos hívátását, nagynevű igazgatótanárunk utasítását mind-ezidőig híven betartottuk. Legyen ezért hála és örök imádás a jó Istennek! — Most pedig, boldog emlékü halottunk, — haláloed után 35 évre, letezsztük sírodra a hála-érzelem és soha el nem múló kegyeletnek emlék-koszorúját azon szíbból fakadó ho kívánságunkkal, hogy az örök világosság fényeskedjék áldott jó lelkednek»...!

A díszes koszorú fekete szalagján következő felirat olvasható: «Boldog emlékü áldott lelkü igazgatójuknak — 50 év után is hálás tanítványai.» A koszorú elhelyezése után tértek csak napirendre az ősz társak. *Bánkó*vi tartott előadást a kántortanítók helyzetéről s kegyeletes szavakban emlékezett meg a boldogult bíboros főpásztor haláláról, kinek úgy 10 év előtt, valamint a mostani jubileuma 10 év különbséggel egyívű esett az ő emlékezetes éveikkel; meghatva kívántak a dicső emlékü egyházfejedelemnek örök nyugalomát. Csendes, vidám hangulatban elköltött közebed után szeretet és barátság gyöngéd, megható és kívánataival váltak el egymástól a jó öreg tanítók. Az ő szép és nemes példájuk által megvilágított tiszta, vallás-erkölcsi alapon, erkölcsös úton kell haladni minden katolikus

tanítónak, akkor virágzani fog a katolikus tanügy, boldog, elégedett s tiszta erkölcsökkel ékeskedő nemzedék népesíti be a hazát, igazi vallásos honpolgárok válnak a rájuk bízott tanulókból.

A Nagyszombatvidéki róm. kath. népnevelők egyesülete. 1912. évi október hó 15-én délelőtt 9 $\frac{1}{2}$ órakor Nagyszombatban tartotta meg évi rendes közgyűlését. Targysorozat volt: Reggel 8 $\frac{1}{2}$ órakor szent mise a Feren-ciek templomában. Mondta *Báthy* Lajos nagymásédi esperes-plébános. Reggel 9 $\frac{1}{2}$ órakor kezdődött közgyűlés tárgyai voltak: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Jelentés az egyesület ügyeiről. 3. A büntető novella és az iskolai testifenyíték. Előadta *Frankó* István kir. táblai bíró, a nagyszombati járásbíró vezetéje. 4. Irva-olvasási tanmód-szer, gyakorlati kísérletezéssel. Előadta *Gábel* Gyula székesfővárosi tanító. 5. A közgyűlésnek írásban bejelentett indítványok fölött való határozathozatal. (A központi bizottság javaslatai a tanítók országos szövetségébe való belépés, a kormány által beterjesztett serelem fizetésrendezési javaslattal szemben való állásfoglalás, az egyesületi vagyon tökécsítése és az elnök uti ésapidijátalánya tárgyában.) 6. Az egyesület penztárosa a középponti bizottság által már felülvizsgált számadásról jelentést tett és a fölméntés megadása. 7. A könyvtáros és könyvtári bizottság jelentése. 8. A körök elnökeinek rövid jelentése. 9. A bírálóbizottság jelentése és a pályadíjak odaítélése. 10. Tisztviselők vájasztása. (Elnök, társelnök, 2 jegyző, penztárnok és könyvtárnok.) 11. A közgyűlés berekesztése. Hymmusz.

Az ecseg-hatvani tanítói kör szept. 26-án Hatvanban tartotta évi rendes gyűlését *Genzor* József esperes elnöke alatt. Gyűlést szentmise és Veni sancte előzte meg. Elnök megnyitó beszédében szívének egész melegével szólt a jelenlevőkhoz, lelkiükre kötve, hogy ne csak néveg, de tetteikben is mindig kath. tanítók legyenek. A gyűlésen szép számmal jelentek meg állami kartársaink is *Csontos* Alajos igazgató vezetésével. A folyó ügyek letárgyalása után *Gáspary* József köri jegyző felolvasást tartott Tanítói jöletti intézmenyek címen. feladataul tűzte, hogy a Kath. Tanítók Segélyalapja, a Csávolszky-alap, Eötvös-alap, Tanítók fürdője stb.-re felhívja kartársai figyelmét. Hosszasabban foglalkozott a ker. szociális szakosztály nagyszerű eszméjének, a Tanítók Üdülöházának ügyével s gyűjtést rendezvén, 22 kor. jött a reszes jegyre.

A nagymarosi rk. tanítói kör őszi körgyűléset 1912. évi október hó 16-án d. e. 9 órától Nagymaroson a volt rk. népiskola épületében tartotta meg. Gyűléselőtt reggeli 8 órakor szent mise a rk. templomban. Targysorozat: Előadást tartott a modern rajzoktatásról *Dóczy* Ilona nagymarosi tanító. Gyak. előadás «Beszéd- és értelemgyakorlatból», tartotta *Polákovich* J. zebegényi tanító. Az orsz. kath. tanügyi tanács által kitűzött tétélek tárgyalása: A valláserkölesös nevelés az oktatás egész vonalán. A tanítói állás értékenek emelésére mit kell tenni? Ifjusági Egyesületek létesítéséről. A tanítói fizetések egysécsítéséről. Az új rendszabályok ismertetése. *Görcsöni* Dénes: «A tanító tekintélye» c. cikkének felolvasása. Üdülöház ügye.

A könyi róm. kath. esperesi kerület tanítói köre 1912. évi rendes körülését f. évi október hó 10-én reggel 9 $\frac{1}{2}$ órakor tartotta Könyben, a róm. kath. iskolában. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Gyakorlati tanítás: *Cseh* Kálmán könyi kartárs. 3. Elméleti előadás: *Tarnai* Andor öttevényi kartárs. 4. Fizetésrendezésünk. 5. Szociális intézmenyeink (üdülöház). 6. Jövő évi gyűlés helye és tárgyai. 7. Esetleges indítványok. A gyűlést 9 órakor szentmise előzte meg.

Tanítógyűtés. A *Pápa-Csöth* Esperesi Tanítókör okt. 11-én tartotta rendes őszi közgyűlését. A gyűlést megelőzőleg szentmise volt a kör elhunyt tagjaiért. A gyűlés egyik pontja a tisztújítás volt. Elnöknek *Süle* Gábor pápai tanítót választották meg, jegyzőnek *Kálmár* Antal nórapi és *Szita* Márton kéttornyulaki és *Berkovics* Sándor nagygyimóti tanítót penztárnoknak választotta meg. *László* Géza alelnök üdvözölte *Kriszt* Jenő esperes-plébánost, egyházi elnököt, a *Ferenc* József-rend lovag-

keresztjével való kitüntetése alkalmából, melyért a kitüntetett meleg szavakkal mondott köszönetet. Török István olyasfajta fel minden tekintetben sikerült értekezését a tanítói tekintélyről és önértéről. Sok keserű igazságot mondott úgy a tanítók, mint a társadalmi szemébe. Mindnyájan éreztük igazságát, amely ellen vagy nem tudunk, vagy nem akarunk tenni. Réb Antal az iskolai mulasztásokról mondott el igen életrevaló újításokat, amelyekkel a tömeges mulasztás megszüntethető volna. Mindkettőjüknek jegyzőkönyvi köszönetet mondott a közgyűlés.

TÁJÉKOZTATÓ.

Illetkegyenérték. (H. M.) Az illetkegyenértéket rendszerint a vagyon élvezetére jogosított személy tartozik fizetni. A tulajdonost, mint jogi személyt terheli azonban a fizetési kötelezettség, ha azt magára vállalja, ez esetben, ha a díjlevelben ez kifejezést nyert. Egyéb esetben a P. Miniszternék 260/85. és 778/86. sz. rendelete dönti el a kérdést, mely szerint a róm. és gör. kath. vallású tanítók javadalmából előírt illetkegyenértéket csak a javadalmak élvezői, tehát a tanítók tartoznak fizetni. Az illetéket az adóhivatalnál évnegyvedenkint kell fizetni.

Községi adó. (B. A.) A néptanítók a hivatalaik után járó jövedelmekre nézve községi adót nem kötelesek fizetni az 1875. évi XXIX. t.-e. 27. §-a értelmében. Ezt megerősítette a közigazgatási bíróság 2753/898. sz. ítélete. A kántori járandóság a néptanítói fizetéssel egyenesen van megállapítva.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

P. Gy. Mint rendszeresített állásban működő tanítónak megilleti a segély, ha a rendelet értelmében a jogosultak közé soroltatott. — **Z. M.** A rendszeresített tanítói állások csak pályázat útján tölthetők be. A nagymélt. püspöki kar rendeleteiből a kath. tanítói állások a *Népművelés*-ben hirdetendők. — **S. A.** A rendeletet ismertető jogiok. — **L. A. I.** A katonai kedvezmény csak a tanítót illeti meg. 2. Helyettesítheti, de szavazattal nem bír. — **R. E. I. A.** helyettes év a korpótlekigény megállapításánál nem vehető tekintetbe. 2. Csak rendszeresen alkalmazott tanítónak van igénye a feljegyre. 3. A többlet is megilleti. — **Sz. M.** Feleltem. — **T. R. E.** Kérlemezni fogja az átutalás után. — **B. A. I.** A végbizonnyítványt aláírja az igazgató és az osztálytanító. 2. Bizonyítványt adhat ki, ha az illetőnek az anyakönyvben osztályzata van. 3. A rendelet még nem jelent meg, de kiutalják. — **H. J.** Válaszoltam. — **Dr. Sch. E.** Köszönettel fogadjuk. — **K. A., B. A., W. L., B. V., R. A., V. F., B. F. és M. J.** A közlemények beérkeztek. — n—s 20. Közzétettük. — **B. G.** Ügyében készséggel eljárók az illetékes ügyosztályban. Az eredményről értesíteni fogom. — **Sch. J.** A múlt számban a kérdést hasonló felfogással tárgyaltuk. Az Országos Bizottság és a Tanács elnöksége a IV. kath. tanítói kongresszus ismeretes határozatait már végrehajtotta és annak utasítása értelmében mindent elkövet és megtesz, hogy a kívánt siker elérjessék. Igaza van. A kongresszus határozatát követjük. — **F. I.** Kívánsága méltányos. — **Tanító, Csót.** Igen. — **M. F.** Az 1868. évi XXXVIII. t.-e. értelmében a 6—15 éves kor betöltéséig tanköteles. A szülőnek jogában áll gyermekét otthon is taníttatni, de ez esetben az év végén az ismételő iskola megfelelő évfolyamának tárgyaiból vizsgálatot köteles tenni.

Mária énekeink legszebb gyöngyei, 100 szebbnél szebb ének díszes orgonakisérettel, 2 részben. Egy-egy rész 3 kor. együtt a kettő 5 kor. 48 csinos és dallamos orgonadarab 2-40 kor.

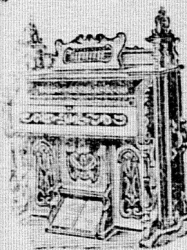
379 23—26

Zámbó Károly kántor, Szeged.

Elismert elsőrangú műremek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlen a monarchia vezér-képviselőitől:

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipcse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

50 új gyázmise offertorium 1 kor. Orgonahangok 3, 4 és 5 korona. 469 22—39

MOLNÁR JÓZSEF kántor, Kunszentmiklós

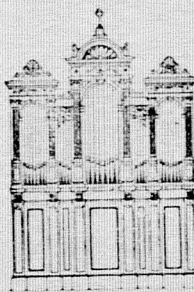
Dallamos praludiumok az összes hangnemből 4 kor.

Miatyánk, Üdvözlégy (ének) 2 kor. **Ünnepi daloskönyv** gyermekkorra 3 kor. vegyeskorra 3 kor.

Népszöveg-ségi induló férfiakra 75 fillér. **Kontor Elek**

kollegánk Budapest, II., Albrecht-út 7. szám.

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

RIEGER OTTÓ

házánk legnagyobb orgonájának (a királyi orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilamos gépekkel berendezett cs. és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

Cs. és királyi udvari szállító.

A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikai nemeshangu orgonákat szállít.

Mindenmely orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes és pontosan al teljesít.

Tervezetei és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld. 64 2—52

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mértékkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig

Tanároknak s lelkészeknek különösen szíveskedve. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 93

Kérjen árjegyzéket, pianók és pianínókról.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közölhetnek, melyeknek díja előre lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Özdgői (Nyitra m., u. p. Zsitvafődemes) róm. kath. kántortanítói állásra, miután szept. 16-án megválasztott kántortanító katonasághoz való bevonulása miatt állását el nem foglalhatta és arról lemondott, *október 26-ára* pályázat hirdettek a «Népnevelő» 36. számában közölt feltételek szerint azon hozzáadással, hogy a kántortanító a helybeli uradalomtól rendszeren 70 kor. évi segélyt szokott kapni, ez azonban kérelmezendő. Temetéseket filiában is ő végzi, valamint ott végzett szentmisék alatt is, a szorgalmi időt kivéve, ő orgonál. Misedíjak: énekesmise 1 kor., liberás 1-50 kor. Kismise alig akad. Tót nyelv ismerete, valamint szemesleges megjelenés is szükséges. Vasuti állomástól 15 percnnyire. Az állás azonnal elfoglalandó. *Az iskolaszék.* 1466 1-1

Helyettes keresek november 4-től február 1-ig. Fizetése 60 kor., butorozott szoba. Kötelessége III-VI osztály tanítása. *Ascher Krisztina* tanítónő. Krakovány u. p. Vágierbete (Nyitra m.) 1470 1-1

A komjátói róm. kath. iskolánál egy tanítói vagy tanítónői állásra pályázat hirdettek. Javadalma: iskolai pénztárból 100 kor., 1 öl fa beszálitva, kertiletmény fejében 20 kor., államszegélyből 878 kor. és egy butorozott szoba. Kötelességei a választási jegyzőkönyvben és az új püspöki és helyi iskolai rendszabályokban találtaknak. Folyamodványok *okt. 22-ig* mint választás napjáig iskolaszékhez küldendők. A megválasztott állását azonnal tartozik elfoglalni. *Az iskolaszék.* 1468 1-1

Dejte (Pozsony m.) kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, istálló, szén, két öl, 322 ölnyi házikert. Fizetése 400 kor. kegyúrtól 33-48 kor., szentmisék után 65 kor., stóla 150 kor., orgonálás-ostyasütés, orgonafújtóra 36 kor., 1 h. 500 öl szántóföld, 1 h. 373 öl legelő, urbéri erdő-tiltőség 10 kor., 22 mm. 76 kl. rozsa. Magyar-tót nyelv bírása szükséges. Pályázati határidő *nov. 4-én*, mely napon délután 2 óraker választás. Pályázatok küldendők *Kátlóra. Ptechló János* ker. tanfelügyelőhöz. 1483 1-1

Pályázat a kereszturi róm. kath. iskola másodtanítói állására. Javadalmazása: községtől 200 kor., államszegély 800 kor., kétszobás új lakás, kertiletmény 20 kor. Kötelmei: a III-VI. mindennapi és I-III. ismétlő osztályokat tanítani, kántort betegség esetén helyettesíteni. Folyamodványok kistapolcsányi plébániára (Bars m.) küldendők. 1484 1-1

Egri érseki megye.

A cserepáraljai (Borsod m.) róm. kath. filiális egyházban a kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: két szoba, konyha, kamra és mellékhelyiségek, 88 kor. tandíjváltás, 600 kor. párbérváltás, 120 kor. deputátumváltás, 7 kat. hold szántóföld és 1186 öl legelő 110 kor. értékben, 15 köbméter tűzifa 60 kor. értékben, stóla 30 kor. A választás *okt. 23-án* délelőtt 10 óraker lesz. A kellően felszerelt kérvények a tardi (Borsod m.) róm. kath. plébániahivatalhoz küldendők. 1464 1-1

Nevelő, vagy nevelőnő kerestetik pusztára, 3 gyermek mellé, első polgári, IV-I. elemi osztályra készíteni és levezgáztatni. Zongora és hegedű megkívántatik. Teljes

ellátás és 50 kor. *Harsányi Mihály* Besenyszög (Szolnok m.) 1448 1-1

Egyekre (Hajdú m.) mindent végezni tudó okleveles kántortanító segédet keresek. Fizetése: 1000 kor. és egy üres szoba, vagy 400 kor., ágynemű és mosáson kívüli teljes ellátás. Oklevél nélküli is pályázhat. *Lakatos Dezső* kántortanító. 1450 1-1

A kistályai plébániához tartozó **Ostoros** leányegyházhoz a róm. kath. kántortanító egy évi szabadságoltatása miatt egy évi időtartamra helyettes kántortanító kerestetik. Az állásra csakis okleveles egyének pályázhatnak. Fizetés, világítás és mosáson kívüli teljes ellátáson felül a szabadságolt kántortanítótól egy évre 400 kor. Pályázati határidő *október 28.* Próbaenkélés *október 29-én* d. e. 8 óraker. Csakis az ezen megjelent pályázók kérvényei vétetnek figyelembe. A kellőleg felszerelt kérvények egy drb. 45 filléres bélyeggel ellátott s a pályázó címére kiállított boríték rendelkezésével *Danassy Gyula* kistályai lelkészhez küldendők. Kistálya (Borsod m.) 1477 1-1

Istenmezejai róm. kath. iskolához helyettes kántortanító kerestetik, évi díja 800 korona. Pályázati határidő *okt. 28-ig Vágó Lajos* lelkész Erdőkovesd (Heves m.) küldendő. 1495 1-1

Besztercebányai egyházmegye.

A «Népnevelő» 29. számában hirdetett **megyóromái** róm. kath. kántortanítói állásra *okt. 21-ig* lehet pályázni. *Iskolaszék.* 1455 2-2

A revistyevaljai elemi népiskolához helyettes tanerő kerestetik. Fizetése havi 80 kor., a kötelező hittanoktatásért évi 60 kor. Szép új lakás; a tanulók száma 26. Tót nyelv ismerete szükséges. A kérvények az oklevél csatolásával *Pálk Jakab* zsarnóczi h. plébánoshoz küldendők *október 26-ig.* 1455 1-1

Breznóbánya szab. kir. város képviselőtestülete, mint a breznóbányai róm. kath. egyház kegyura a lemondás folytán megüresedett **breznóbányai** róm. kath. orgonista állomásra ezennel pályázatot hirdet. Az orgonista köteles vasár, ünnep és köznapokon a szentmise végzésénél és összes isteni tiszteleteknél orgonálni, a temetéseknél a kántori teendőket végezni, a híveket és tanuló ifjúságot egyházi énekekben és a jelenkező korosabb elemi iskolás fiukat a zenében hetenkint 2 órán át oktadni. Javadalmazása áll: 1. Breznóbánya szab. kir. város pénztárból előleges havi részletekben fizetendő 1008 kor. fizetéstől és negyedévenként előre fizetendő 200 kor. lakbérből, 2. templom pénztárból évi 198 kor. díjazásból, 3. stóla jövedelméből és 4. offertoriumból körülbelül évi 400 koronából. Megjegyzem, hogy a volt orgonista a helybeli állami polgári fiu és leány iskoláral a zenét és neket tanította, azért évi 420 kor. és a helybeli tüzoltói zenekarnak fúvó hangszerezen való tanításáért évi 200 kor. fizetése volt és nincs kizárva, hogy vállalkozás esetén ezeket az utódja is elnyerhesse. Fe hivatnak tehát mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képesítésük és eddigi alkalmaztatásukról szóló bizonyítványuk melléklésével kérvényeiket *1912. évi november 15. napjáig* Breznóbánya szab. kir. város polgármesterénél annnyival is inkább nyujtsák be, mert a későbbben beérkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak. Breznóbánya

szab. kir. város tanácsának 1912. évi október hó 11-én tartott ülésében. *Bruoth* polgármester. 1486 1—1

Csanádi egyházmegye.

Az omorpusztai kántortanítói állásra *okt. 21-ig* pályázatot hirdetek. Járandósága: 1000 kor., 24 havar 10 kor. meszelési átalány, 2 öl kemény tűzifa, 2 öl szalma, természetbeni lakás *Berkli János*, isksz. elnök. 1399 2—2

Győri püspöki megye.

A vértesszöllősi (Komárom m.) ka. h. iskolaszék *okt. 24-ig* pályázatot hirdet osztálytanítói állásra. Javadalma törvény szerinti. 1469 1—1

A szanyi róm. kath. iskolához a folyó tanév végéig helyettes tanító, vagy tanítónő kerestetik. Fizetés: lakás és 1020 koronának június végéig esedékes része. Kérvények *okt. 26-ig* az iskolaszéki elnökséghez küldendők. 1471 1—1

A zurányi (Moson m.) róm. kath. elemi népiskolánál a helyettes osztálytanítói állásra, mely 1913. május 31-ig töltendő be, *okt. 26-ig* pályázatot hirdetek. Javadalma: 1000 kor. évi fizetésnek ezen időre eső része, 40 kor. faátalány, egy bútorozott szoba. Kötelessége: az I. és II. vegyes osztályt tanítani, az ismétlőiskolában felváltva oktatóni és a kántori teendőkben segíteni. Zenéhez értő tanítónők is folyamodhatnak. Az állás azonnal elfoglalható. A kellőleg felszerelt kérvények *Geller József* plébános úrhoz intézendők. 1467 1—1

A barbacsi róm. kath. iskolaszék az egyéves önkéntesnek besorozott osztálytanítója helyettesítésére 1913. május 15-ig terjedő időre okl. tanítót vagy tanítónőt keres. Fizetés havi 83 kor. és egy bútorozott szoba. Állás azonnal elfoglalható. Pályázat *október 23-ig* benyújtandó. Kérvények *Pernecky Kálmán* plébános címére küldendők. Barbac (u. p. Csorna) Sopron m. 1463 1—1

Pátfalu (Moson m.) róm. kath. iskolaszéke osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma 1000 kor., egy bútorozott szoba, kertilletmény címén szabad lúttéssel. Nők is pályázhatnak. Pályázati határidő *október hó 25. Elnökség.* 1470 1—1

Ka'ocsai érseki megye.

A mozsori róm. kath. iskolaszék a lemondás által megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1. 100 kor. törzsfizetés, 200 kor. lakbér és 20 kor. kertilletmény az iskola pénztárából negyedévenként előre; 2. körülbelül 600 lélek után az itt szokásos stóladíjak; 3. 900 kor. államsegély; 4. az esedékes körpótlékok. A megválasztandónak kötelessége lesz a tanításon kívül a kántori teendőket is ellátni és az Újvidék-Palánkai R. K. Tanító Egyesület állandó tagjának lenni. Kántori oklevél nem kívántatik ugyan, de a kántori teendőkben való jártasság a saját lellésének bizonyítványával igazolandó. Az iskolaszékre címzett kérvényeket *október 31-ig* nt. *Kirschbaum Lajos* esperes úrhoz Titelre kell küldeni. 1460 1—1

Helyettes tanítót vagy tanítónőt keresek egy évre. Fizetése 1000 kor., bútorozott lakás. Szeptembertől állandó lehet. *C. Novák Béla* esperes. Solvadtkert. 1479 1—1

A mélykúti róm. kath. elemi népiskolánál helyettes tanítói állásra a «Népnevelő» f. évi október 6-án 41. számában közölt feltételek mellett *október 30-ig* a pályázat meghosszabbíttatik. 1451 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Ujbesztercei (Trencsén m.) róm. kath. népiskolához 1913. jun. 1-ig helyettes kerestetik. Fizetése havonként 80 kor. és egy bútorozott szoba. Az állás azonnal elfoglalható. *Iskolaszék.* 1459 1—1

A trencsénrakói (Trencsén m., csacai járás) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek, és a pályázni óhajtókat felhívom, hogy eddigi működésüket igazoló kérvényeiket hozzám *okt. 31-ig* nyújtsák be. A kántortanító javadalma: Tanítói fizetés: 800 kor.,

kántor fizetés: 100 kor., iskolafűtés 150 kor., iskolai szolgatartás 40 kor., isk. tisztogatás 40 kor., isk. meszelés 24 kor. = 254 kor., kántori iroda átalány: 40 kor., kántori faátalány: 32-28 kor., misealapítvány: 16-40 kor., stóla járandóság: (püspöktől) 100 kor., kétszobás lakás, ságok, offerák, kerthasználattal. A választást november hó 4-én d. e. 11 órakor a helybeli róm. kath. iskola helyiségében fogom megejteni, személyes megjelenés kívántatik, de az állás csakis a jelenlegi kántortanító eltávoztása után nyomban elfoglalható. *Szászszky János* isksz. elnök. 1452 1—1

A vágnedeci róm. kath. népiskolánál megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdettek. Javadalma államsegélyből 900 kor., hitközségtől 100 kor., kétszobás lakás. Folyamodhatnak okleveles tanítók és tanítónők és tót nyelv ismerete szükséges. Ugyanilyen javadalmú tanítói állás betöltendő *Óváralfján*. Pályázati határidő *október 31*. A kérvények Trencsén-Várnára iskolaszéki elnökhöz küldendők. 1482 1—1

Kik a «Népnevelő» 41 ik számában hirdetett hegyes-majtényi kántortanítói állást elnyerni óhajtják, kedőn felszerelt írás-beli folyamodványukat *okt. 25-ig* aulirothoz küldjék be. *Iskolaszéki elnök.* 1493 1—1

Pécsi egyházmegye.

Martonfai (Baranya m.) róm. kath. iskolához segéd-tanítói állásra 1913. június 30-ig pályázatot hirdettek. Fizetése: szoba bútorok használatával, konyha és havonként 70 kor. Kötelessége: csztatlan mindennapi és ismétlő iskola vezetése. Tannyelv magyar. Pályázhatnak okleveles férfi és nőtanítók. Kántorságban jártasság előny. Okmányok *okt. 26-ig* *Schmidt Béla* espereshez Hosszúheténybe küldendők. 1492 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Fülekpüspöki róm. kath. iskolájához november 1-től helyettes tanító kerestetik, ki a kántorságban jártas. Fizetés havi 70 kor., lakás és stóla. Okmányok Fülekpüspöki (u. p. Fülek) plébánoshoz küldendők. 1461 1—1

A rimaráhói kántortanítói állásra *október 31-ig* pályázatot hirdettek. Javadalma: alapítványokból és vallásalapról 205 kor., Földbérletből és stólaból: 70 kor., államsegély: 726 kor. Tót nyelv ismerete előnyös. Posta, vasút helyben. Pályázatok róm. kath. iskolaszékre címzendők. 1462 1—1

Szatmári egyházmegye.

A felsőbányai négytanítós róm. kath. fiúiskolánál kántortanítói állásra *október hó 27-ig* pályázatot nyitattik. Alapfizetés 1000 kor., tandíjkárpótias 74 kor., fára 140 kor., az iskola fűtéséhez fára 84 kor., kertilletmény 20 kor., természetbeni lakás. A megválasztandó tanítónak kötelessége lesz a tanításon kívül egyelőre a jelenlegi kántortanító akadályoztatása esetén helyettesíteni és amint ennek kántori megbízatása megszűnik, külön díjazás nélkül köteles lesz a kántori teendőket és az ezekkel egybekötött kórusi énektanítást és vezetést a stólailletmények és misedíjak fejében végezni. A folyamodványok *Pály Ede* esperes-plébánoshoz intézendők Felsőbányára (Szatmár m.) 1481 1—1

Szepesi püspöki megye.

A «Népnevelő» 42. számában *liptómaluzsinai* kántortanítói állásra közölt pályázati hirdetés ilykép módosítottik: szintűgy pályázhatnak orgonálásban kedően jártas okleveles tanítónők, ha isteni tisztelet közben orgonakíséret mellett éneklésre is vállalkoznak. *Horváth István* plébános. 1457 1—1

Liptó-ozadai róm. kath. népiskolához egy évre helyettes kerestetik. Tót nyelv szükséges. Jelentkezni *október 31-ig*. *Iskolaszék.* 1465 1—1

A *babini* (Arva m.) róm. kath. tanítói állásra *okt. 29-ig* pályázatot hirdettek. Tót tannyelv. Tanítónők is pályázhatnak. *Iskolaszék*. Hrustin. 1449 1—2

Habovkai kántortanítói állás egy évi betöltésére he-

lyettes kántortanítót évi 800 kor. fizetéssel keresünk, a választás *október 29-én* lesz megtartva, személyes megjelenés előnyben részesül, csak férfiak pályázhatnak, a tót nyelvben való jártasság okvetlenül megkívántatik. A folyamodványok habovkai iskolaszékre címzendők.

1453 1—1

Az **abrahámpikfalvi** róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: körülbelül 1200 kor., ebből 900 kor. államségély, stóla, kertvátság 20 kor., fa, egészen új lakás. Szép mellékjövedelemre is számíthat. Kérvények a fenti iskolaszéknel azonnal, **Abrahámpikfalva**, u. p. Ménhárd, (Szepes m.) adandók be.

1475 1—1

Poprádfalvi fiókegyházi (Gnézda várostól tíz pernyi távolságban) magyar-tót tannyelvű róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Isteni tisztelet minden armadik vasárnap. Harmoniumban jártas nők is pályázhatnak. Javadalmazása: készpénzben 600 kor., 134 ölnyi szántóföld hasznélvezete 3 kor., 20 méter tűzfaja saját használatra házhöz szállítva 52 kor., stóla 25—30 kor., államségély 328 kor. Mellékjövedelem 140—160 kor. Kötelessége a püspöki rendszabályok és díjlevélben körülírva. Tót nyelv ismerete fejtétlenül szükséges. Pályázati határidő *november 3.* Gnézda. (Szepes m.) *Trunk Andor* plébános.

1494 1—1

A **pálmafalvi** róm. kath. kántortanítói állomásra *okt. 27-ével* pályázat hirdettetik. Jövedelme 1000 kor. A szepesi tót nyelv ismerete szükséges. Próbaéneklés *okt. 27-én* délelőtt. Csak «jeles» bizonyítvánnyal bíró kántortanítók pályázhatnak. A pályázók kérvényeket a pálmafalvi plébániai hivatalhoz küldjék be. U. p. Igló. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.*

1488 1—1

Arva-oszadai róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása 1000 koronra és rendes lakás. Kérelmetény 20 korona. Tót nyelv ismerete szükséges. Pályázhatnak tanítónők is. Kérvények ft. *Pironcsák István* c. kanonok, ker. tanfelügyelő úrhoz *Jablunkára nov. 1-ig* küldendők. *Iskolaszék.*

1490 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **kondorfai** (Vas m.) róm. kath. iskolához osztálytanító kerestetik. Fizetése egyszobás lakáson kívül 1000 kor., 40 kor. lapézn és 20 kor. kertilletmény. Egy osztályt vezet, az ismétlősöket felváltva tanítja, a kántoriakban díjtalanul segédkezik. Pályázati határidő *okt. 26.* Állás azonnal elfoglalandó. Az őrszentpéteri plébániahivatalhoz küldendők a válaszélyeges folyamodások. Csak férfitanítók pályázhatnak.

1473 1—1

A **királyfalvai** (Vas m.) róm. kath. elemi iskolánál az osztálytanítói állás üresedésbe jöven, erre *november 3-ra* pályázat nyittatik. Javadalom: 800 kor. a hitközségtől, 200 kor. államségélyből, 20 kor. kertpótlék, egy szoba fűtéssel, takarítással. Kötelesség: az I—II. vegyes osztályt vezetni és a kántori teendőkben (szükség esetén) segédkezni. Tannyelv magyar-német. A kellően felszerelt kérvények *nov. 2-ig* bezárólag alulrotthoz küldendők. Pályázhatnak tanítónők is. Az állás azonnal elfoglalandó. **Királyfalva** (Vas m.) *Baumgartner Ferenc*, tb. kanonok, esp-plébános, isksz. elnök.

1478 1—1

Az **andrásfai** róm. kath. népiskolánál az újonnan szervezett II. tanítói állásra az iskolaszék *október 29-én* d. e. 10 órára pályázatot hirdet. Javadalma: kétszobás, konyhás, kamarás lakáson kívül államségéllyel 1000 kor., kertilletmény címén 20 kor. Tannyelv magyar. A kellően felszerelt kérvények előzőleg Győrvarra az iskolaszéki elnökséghez küldendők. A választáson személyes megjelenés kívántatik. *Az elnökség.*

1485 1—1

Badafalvai (Vas megye, posta: Nagyfalva) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: két szoba, éléskamra, konyha, pince, kert, gazdasági épületek, készpénzben államségéllyel együtt 614 kor., gazdaság, stóla határozott összegben 25 kor. és egyebek megbecsülve 386—1000 korona. Magyar-német nyelv, valamint orgonálásban teljes jártasság okvetlenül megkívántatik. Kötelességei díjlevél szerint. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvény címzendő plébániahivatalnak.

1487 1—3

Váci egyházmegye.

Pályázat: Gróf Károlyi József ömértósága Tápiószentmárton községhez tartozó **sőregi** uradalomban (Pest m.) megüresedett tanítói állásra, mely évi = 600 kor. készpénzfizetés, bútorozott szoba, szabad fűtéssel, kiszolgálattal és a tisztánl nyereendő élelmezési ellátással van javadalmazva. Ezért azonban tartozik a tanítási időn kívül a gazdasági munkák felügyeleténél kirendelés szerint segédkezni, különösen a szünidő alatt a cséplési munkánál ellenőrködni. Nőtlen tanítók pályázatukat *október 25-ig* gróf úr ömértóságához címezve *Schik Emil* jószágfelügyelő úrhoz Fehérvárcsurgóra küldjék be, a tanítás november 1-én okvetlenül megkezdendő.

1425 2—2

Uri (Pest m.) egyelőre félre helyettes tanítót keres. Fizetése évi 800 kor., egy szoba fűtéssel. Pályázat: *okt. 25. Iskolaszék.*

1456 1—1

Alsópetényi róm. kath. magyar tannyelvű II-od tanítónői állásra *október 28-ig* pályázat hirdettetik. Javadalmazás: 900 kor. államségély; 100 kor. községtől; 60 kor. lakbér és 20 kor. kertilletmény. Kérvények iskolaszéki elnökhöz *Néza* (Nógrád m.) küldendők. 1458 1—1

Vácdukai róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazása a «Népnevelő» 37. számában felsorolt részletezés szerint a lakáson kerten, stólán kívül ca. 1400 kor. A választás *okt. 27-én* d. u. 2 órakor lesz megejtve. Kérvények alulirotnál nyújtandók be. **Vilamos** vasut állomás: Vácrátót, gyalog 15 perc. *Kiss József* plébános.

1454 1—1

Maglódra (Pest megye) az önkéntesnek besorozott róm. kath. kántortanító helyére okleveles helyettes kerestetik. Jövedelme: hitközségtől és államségélyből 1000 kor. és stóla. Lakása: 2 szoba, konyha mellékhelyiségekkel. Működési bizonyítvánnyal fölszerelt kérvények *okt. 26-ig* beküldendők. *Iskolaszék.*

1491 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Kisgyöbőre (Zala m.) elemi iskolához két hónapra a rendes illetményekkel nyeltestanító vagy tanítónő kerestetik. Megkeresések a plébániára intezendők.

1480 1—1

A **csóti** róm. kath. 3 tanerős elemi iskolánál a II. tanítói állásra *október 27-ig* pályázat hirdettetik. Javadalom: az új szép emeletes iskolában egyszobás lakás bútorozva, 1000 kor. fizetés államségéllyel, kertilletmény helyett fűtés. Kötelességei díjlevele szerint. Állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.*

1489 1—1

Stampay ének- és imakönyve.

(XIX-ik kiadás, 256 oldal.)

Félvászonban 30 fillér, egészvászban 50 fillér, bőrkötésben 3 K 20 fillér. Tízre egy ingyen, kotta is ingyen. Utóbbi kötve 50 fillér. **Köbölkúton** (Esztergom m.) 1474—20

 Megjelent!

A számtanítás fonomimikája.

Mese- és játékszámant az I. oszt. számára. Tíz mese- s játékleckében adja a mathezis vetőanyagát.

A jövő számtanításának egyetlen Vezérkönyve.

Rendelje meg! ■ 1:50 K-ért franko küldi

Mattos Béla tanító,

Murakeresztur, Zalamegye. 1472—1

